

Kort handbok till musikförlagsavtalet MFA05:4

**Handboken är uppdaterad i enlighet med Stims fördelningsregler gällande från 1 jan 2006.
Nu gällande avtalsversion är MFA05:4.**

Inledning

Detta dokument innehåller grundläggande information som du behöver för att kunna fylla i det nya musikförlagsavtalet MFA05 rätt. Det innehåller inte förklaringar av alla detaljer. Syftet är att hjälpa dig att inte missa något väsentligt när du diskuterar avtalet med en förläggare.

Om du har frågor om avtalet, tveka inte att kontakta förbundsjuristen på FST Thomas Riesler på 08-783 89 11 eller thomas.riesler@fst.se eller SKAP:s kansli 08-783 88 00 eller info@skap.se.

Våren 2000 startade musikförläggarna och upphovsmännen diskussioner om ett nytt musikförlagsavtal. Ambitionen var att modernisera avtalet och anpassa det till dagens bransch. Efter fem års förhandlingar är nu det nya musikförlagsavtalet klart (MFA05).

Avtalet är väsentligt mer detaljerat än det gamla och reglerar alla nyttjandeområden där musikförlaget ska göra en musikförlagsinsats. Den senaste versionen av det tidigare avtalet förhandlades fram i början av 70-talet och var fokuserat på notutgivning.

Utgångspunkter i avtalet

Utgångspunkterna är att du kan avtala om

- avtalstiden; både tidsbegränsad och hela verkets skyddstid,
- territorium; kan avgränsas eller omfatta hela världen, samt
- upphovsrättsliga nyttjanden; d.v.s. vad förlaget ska ägna sig åt.

Begreppet "initialperiod" – en viktig del av möjligheten att komma ur ett dåligt avtalsförhållande

Det är viktigt att notera begreppet "Initialperiod". Den har stor betydelse för möjligheten att häva avtalet. Initialperioden startar när godkänt material överlämnats till förlaget och avtalet är underskrivet. Initialperioden är den tidsperiod på två år från det att avtalsperioden startat inom vilket förlaget ska utföra sin första prestation. Misslyckas förlaget med detta uppkommer hävningsrätt för dig och du kan ta dig ur avtalet. Den närmare reglerna för hävningsrätten står i avtalet och är för detaljerade för att gås igenom i detta dokument.

Observera även att förlaget är skyldig att, efter Initialperioden gått ut och om du begär det, informera dig om pågående och planerade aktiviteter.

Rubrikerna nedan följer avtalets kronologi. Inom parantes hittar du den punkt i MFA05 som förklaras.

Avtalsgenomgång

1. Fyll i parter – obligatoriskt (1.1)

Här fyller du i ditt fullständiga namn efter ordet "Upphovsmannen" och under detta ditt personnummer inklusive de fyra sista siffrorna. Är det flera upphovsmän skriver samtliga i sina namn och personnummer. Under detta fyller musikförlaget i sin firma och organisationsnummer.

2. Fyll i uppgifter om verket – obligatoriskt (1.2)

Fyll i koden (exempelvis C för kompositist), upphovsmannens namn (om det är flera ska samtliga upphovsmäns namn skrivas in på varsin rad), vilket sällskap (t.ex. STIM) upphovsmannen är ansluten till samt upphovsmannens andel i verket (exempelvis 100% om det endast är *en* upphovsman till verket).

3. Välj avtalstid – obligatoriskt (1.4)

Du kan välja mellan två alternativ.

- 1) från undertecknandet av avtalet till ett visst datum. Avtalet ses då som en *upplåtelse* av rättigheter.
- 2) så länge verket har upphovsrättsligt eller annat skydd, eller som det också uttrycks, "life of copyright". Detta innebär att du *överlåter* dina ekonomiska rättigheter till förläggaren under en period som sträcker sig fram till 70 år efter din död.

När du valt avtalstid skriver både du och musikförlagets representant er signatur efter det valda alternativet. Syftet med signeringen är att vid en eventuell tvist öka bevisvärdet av vilket alternativ som valts. Det är därför viktigt att bägge parter signerar efter de valda alternativen.

Vilken avtalsperiod du ska välja beror i stort sett på vilken verkstyp du skapat. Generellt sett ska du dock vara försiktig med att välja "life of copyright"-alternativet och endast acceptera ett sådant förslag om det är välmotiverat av förläggaren och för populärmusikupphovsmän bör "life of copyright" väldigt sällan bli aktuellt. En lämplig period för ett mindre verk kan vara allt mellan 5-15 år, men du kan även acceptera kortare eller längre perioder allt eftersom förlaget motiverar sin syn på avtalsperiodens längd.

4. Välj territorium – obligatoriskt (1.5)

Här har du tre möjligheter att välja det eller de geografiska områden inom vilket förlaget ska verka för att sprida ditt verk.

- 1) Hela världen.
- 2) Hela världen utom något eller några områden, exempelvis Sverige, Norden, Asien eller något annat området som du inte vill ska omfattas av detta musikförlagsavtal. Dessa områden kan du träffa avtal med ett annat förlag om.
- 3) Följande länder/geografiska områden. Här väljer du de områden du vill ska bearbetas av förlaget, exempelvis Sverige, Norden, USA etc.

När du valt territorium skriver både du och musikförlagets representant er signatur efter det valda alternativet. Syftet med signeringen är att vid en eventuell tvist öka bevisvärdet av vilket alternativ som valts. Det är därför viktigt att bägge parter signerar efter de valda alternativen.

Ditt val av territorium beror på det sätt som du tror att förläggaren kan arbeta. Om förläggaren har ett stort internationellt kontaktnät kan det vara motiverat med ett större territorium. Är förläggaren geografisk begränsad i sitt arbete är det lämpligare med ett snävare område. Ta alltid en diskussion om territoriet i stället för att slentrianmässigt acceptera att hela världen ska ingå som territorium. Ställ frågor kring vilken subförläggare (*subförläggare*: underleverantör) som skall arbeta för ditt verk i de territorium som förlaget inte har verksamhet i.

5. Välj vilka nyttjandehöjden som kan undantas från avtalet (2.1.2)

Du kan välja att undanta vissa nyttjanden från avtalet. Du väljer själv om du vill undanta något eller några av dessa alternativ. Nyttjandehöjden är fem till antalet, varav en är opreciserad till sin bestämning. Dessa är:

- 1) Grafisk form, exempelvis notutgivning
- 2) Offentligt framförande, vid exempelvis konsert eller radioutsändning
- 3) Synkronisering, sammanläggning av ljud och bild till exempelvis en långfilm
- 4) Mekanisering på annat sätt än synkronisering, exempelvis inspelning av CD
- 5) Annat nyttjande. Kan preciseras till något som parterna kommer överens om inom ramen för upplåten nyttjanderätt.

När du valt de nyttjandehöjden du vill undanta skriver både du och musikförlagets representant er signatur efter det valda alternativet. Syftet med signeringen är att vid en eventuell tvist öka bevisvärdet av vilket alternativ som valts. Det är därför viktigt att bägge parter signerar efter de valda alternativen.

Valet av undantagna nyttjandehöjden bör styras av vad du tror att förlaget kan åstadkomma för dig. Om du exempelvis inte tror att förlaget på ett bra sätt kommer att verka för att dina verk synkroniseras till exempelvis en film kan du välja att undanta synkronisering från avtalet.

Ta alltid en diskussion om vilka nyttjandehöjden som kan undantas snarare än att slentrianmässigt välja att låta alla ingå i avtalet.

6. Välj musikförlagets specifika åtagande (3.2.1)

Här kan du välja ett (eller flera) åtaganden för musikförlaget som är så att säga den huvudsakliga anledningen till att du ingår förlagsavtal överhuvudtaget med detta förlag. Dessa tillgängliggörande av verket är:

- 1) Grafisk form, exempelvis notutgivning
- 2) Offentligt framförande, vid exempelvis konsert eller radioutsändning
- 3) Synkronisering, sammanläggning av ljud och bild till exempelvis en långfilm
- 4) Mekanisering på annat sätt än synkronisering, exempelvis inspelning av CD
- 5) Annat nyttjande. Kan preciseras till något som parterna kommer överens om inom ramen för upplåten nyttjanderätt.

Valet av musikförlagets specifika åtagande bestämmer du själv över. Kom överens med förlaget så att förlaget vet vilket område som ska prioriteras när arbetet med att ekonomisera ditt verk påbörjas.

7. Fyll i musikförlagets övriga åtagande (3.3)

Här kan du och musikförlaget fylla i musikförlagets övriga åtagande som ni kommer överens om att förlaget ska utföra. Det kan i stort sett vara vad som helst inom lagens ramar. Kom ihåg att avtala om tidpunkter inom vilket åtagandena ni kommer överens om ska vara utförda. Som exempel kan ges att "Förlaget ska tillse att verket förekommer på CD-, DVD- eller motsvarande utgåva minst en gång vart femte år...", "se till att ett offentligt framförande blir utfört minst en gång var tredje år", "att verket används i reklamsammanhang" o.s.v. Om avtalstiden är lång (5 år - life of copyright) är det oerhört viktigt att ni fyller i denna punkt så att förlagets åtaganden även efter Initialperioden är tydliga i avtalet.

8. Fyll i om manuskript/annat godkänt material överlämnats vid avtaltillfället (3.4.1, 3.4.3)

Här skriver ni in om förlaget mottagit manuskript eller fått och accepterat något annat material än manuskript. Om du lämnar över material vid en senare tidpunkt ska du se till att du får en bekräftelse på mottagandet vid denna tidpunkt. Om denna punkt inte ifyllts korrekt (inget kryss markerat eller signaturer saknas) anses fullständigt material överlämnat till förlaget.

9. Fyll i hur många friexemplar upphovsmannen ska ha (4.3)

Här fyller ni i hur många friexemplar som du ska ha av första separatutgåvan, följande utgåvor samt samlingsutgåvor.

10. Fyll i hur stor andel av ersättningen för offentligt framförande/överföring till allmänheten som upphovsmannen ska ha (5.3.1)

Punkten är ny och anpassad till Stims nya fördelningsregler som gäller från 1 jan 2006.

Här fyller du i din lägsta andel av den totala ersättningen som verket genererar för offentligt framförande/överföring till allmänheten som du ska ha av, d.v.s. 66,67% eller högre. Resterande andel går till musikförlaget. Det är ovidkommande hur mycket du får via Stim eller annat sällskap. Det gäller alltså **den totala ersättningen** som verket inbringar på detta område.

Nytt

11. Fyll i andelen av ersättningen för offentligt framförande/överföring till allmänheten som upphovsmannen ska ha vid subförläggning (5.4.1)

Punkten är ny och anpassad till Stims nya fördelningsregler som gäller från 1 jan 2006.

Här fyller du i din lägsta andel av den totala ersättningen som verket genererar vid källan för offentligt framförande/överföring till allmänheten som du ska ha vid subförläggning av verket, d.v.s. 50% eller högre. Resterande andel får originalmusikförlaget och subförlaget. Det är ovidkommande hur mycket du får via Stim eller annat sällskap. Det gäller alltså **den totala ersättningen** som verket inbringar på detta område.

Nytt

12. Fyll i hur stor andel av ersättningen för mekanisering av musikaliska verk med skyddad text som upphovsmannen ska ha (5.7.1)

Punkten är ny och anpassad till Stims nya fördelningsregler som gäller från 1 jan 2006.

Här fyller du i din lägsta andel av den totala ersättningen som verket genererar för mekanisering som du ska ha, d.v.s. 66,67% eller högre. Resterande andel går till musikförlaget. Det är ovidkommande hur mycket du får via ncb eller annat sällskap. Det gäller alltså **den totala ersättningen** som verket inbringar på detta område.

Nytt

13. Fyll i hur stor andel av ersättningen för mekanisering av instrumentalverk utan text eller med fri text som upphovsmannen ska ha för instrumentalverk (5.7.2)

Punkten är ny och anpassad till Stims nya fördelningsregler som gäller från 1 jan 2006.

Här fyller du i din lägsta andel av den totala ersättningen som verket genererar för mekanisering som du ska ha, d.v.s. 50% eller högre. Resterande andel får musikförlaget. Det är ovidkommande hur mycket du får via ncb eller annat sällskap. Det gäller alltså **den totala ersättningen** som verket inbringar på detta område.

14. Välj fördelning av mekanisk ersättning från utlandet (5.8.1- 5.8.2)

Punkt 5.8.1

Här väljer ni ett av två alternativ på hur fördelningen av den mekaniska ersättningen ska fördelas mellan upphovsmannen och förlaget när musikförlaget träffar avtal med utländskt subförlag.

Väljer ni *första rutan* får det följande konsekvenser. Avtalet kan innebära att upp till 50% av ersättningen stannar hos det utländska subförlaget. Återstoden, 50% eller högre andel, som inkasseras av ncb fördelas mellan upphovsmannen och originalförlaget med lägst 66,67% till upphovsmannen och högst 33,33% till förlaget. **Detta innebär att upphovsmannens andel endast blir 33,33%, som lägst, av den totala inkasserade ersättningen.** Ersättningen betalas ut till upphovsmannen via ncb.

Vi avråder bestämt från att använda denna lösning eftersom den ger upphovsmannen det lägsta tänkbara andelen av mekanisk ersättning vid subförläggning. Använd istället alternativet i ruta två.

Väljer ni *andra rutan* får det följande konsekvenser. Avtalet kan innebära att upp till 50% av ersättningen stannar hos det utländska subförlaget. Återstoden, 50% eller högre andel, som inkasseras av ncb går direkt till upphovsmannen. Detta innebär att upphovsmannens andel blir 50%, som lägst, av den totala inkasserade ersättningen. Vi rekommenderar att ni väljer denna ruta men notera vad som gäller om ni fått förskott eller om subförläggaren finns i ett "Non-BIEM" territorium, se punkt 5.8.2 nedan.

Det är viktigt att notera att det är återstoden av det som inte stannat hos subförlaget som fördelas (s.k. "At Receipt"). Det är vanligt att stora förlag tillämpar principerna som uttrycks i den andra rutan.

Punkt 5.8.2

Originalförlaget kan träffa avtal med ett utländskt subförlag om att inkassera 100% av den mekaniska ersättningen. Detta kan bero på antingen att originalförlaget har betalat ut ett *förskott* till upphovsmannen eller att subförlaget finns i ett "*non-BIEM territorium*". Med "*non-BIEM territorium*" avses de länder som inte är medlemmar av BIEM (BIEM är förkortningen för Bureau International des sociétés gérant les droits d'Enregistrement et de reproduction Mécanique). BIEM är det internationella medlemsorganet för mekaniska inkasseringorganisationer såsom ncb. För närvarande är 42 länder och 44 organisationer medlemmar, se vilka på www.biem.org.

Fyller ni i den *första rutan* är ni garanterade att erhålla den andel som ni fyllt i för att fördelningen sker vid källan d.v.s. At Source. **Vi rekommenderar att ni fyller i denna ruta.**

Fyller ni i den *andra rutan* beräknas er andel på den ersättning som originalförlaget får från subförlaget efter att subförlaget har dragit av sin andel d.v.s. "At Receipt". Det finns dock en möjlighet att begränsa subförlagets andel.

15.Fyll i upphovsmannens ersättning för musikförlagets egen produktion (5.10)
Här fyller ni i vilket andel av försäljningsintäkterna du som upphovsman ska ha av förlagets egen produktion av noter. Som bas för beräkningen är musikförlagets beräknade pris i detaljhandeln exklusive moms per försålt exemplar.

Vanligt är att upphovsmannen får mellan **10-15%** av musikförlagets beräknade pris i detaljhandeln exklusive moms, men andra högre andelar kan förhandlas om.

Om en not beräknas kosta 200 kr exklusive moms i handeln och ni kommit överens om en 15%-ig ersättning till dig ska du ha 30 kr per försålt exemplar.

Vid försäljning i utlandet halveras ersättningen till upphovsmannen (se 5.11).

16.Fyll i upphovsmannens ersättning för hyresmaterial (5.12)
Här fyller ni i den andel av hyresintäkterna som du som upphovsman ska ha av förlaget vid uthyrning av noter.

Vanligt är att andelen kan variera mellan **10-25%** av hyresintäkten exklusive moms.

17.Fyll i upphovsmannens ersättning för musikförlagets egen förlagsproduktion genom digital distribution via nätverk (5.13)

Här avses noter lagrade och distribuerade i elektronisk form. Här fyller ni i vilket andel av försäljningsintäkterna du som upphovsman ska ha vid försäljning av förlagets egna produktion av verket i digital grafisk form. Som bas för beräkningen tas musikförlagets intäkt exklusive moms som förlaget erhåller vid försäljningen. Ersättningen till upphovsmannen påverkas inte vid försäljning utomlands.

Vi rekommenderar upphovsmannen att begära andelar om mellan 50-67% av musikförlagets intäkt exklusive moms vid försäljningen av digitala exemplar av verket.

Anledningen till att begära andelar i denna storleksordning är följande. De fördelar som digital distribution, utebliven exemplarframställning (utöver möjligen grunddokumentet) samt ingen lagerhållning för förlagen, som bara är några av de fördelar som förlaget åtnjuter genom denna försäljningsmöjlighet, är så stora att de överväger de kostnader som annars ligger på förlaget vid en traditionell notframställning och distribution.

Om du tillhandahåller underlaget för den digitala distributionen ligger andelen du bör kräva närmare 67% då du bistår med den stora kostnadsbesparingen i framställningskedjan. Distributionen av digitala noter avser överföring till allmänheten av verket snarare än den traditionella notframställningsverksamheten förlagen tidigare ägnade sig åt. Av denna anledning kan man snegla på Stims regler om fördelning mellan upphovsman och förlag.

18.Fyll i övriga villkor (7.)

Här kan övriga villkor antecknas med bindande verkan mellan parterna.

19.Skriv under (efter 7.)

I och med parternas undertecknande påbörjas avtalsperioden enligt 1.4. När manuskript eller godkänt material överlämnats till förlaget startar även Initialperioden. Initialperioden har betydelse för möjligheten att häva avtalet vid förlagets uteblivna prestation.

Skriv även in ett namnförtydligande.

Övrigt – Om Stims fördelningsregler

Nytt

Tvistlösningsregler (A.2.)

I Stims fördelningsregler finns nya tvistelösningsregler som kompletterar MFA05:s tvistelösningsregler. Stims tvistelösningsregler ger upphovsmannen en möjlighet att utomrättsligt pröva om förläggaren fullgjort sin skyldighet att göra verket tillgängligt för allmänheten. En av Stim sammansatt nämnd kan, efter anmälan av upphovsmannen, genom beslut om avdrag från förläggarens kommande avräkningar innehålla och härav kompensera

upphovsmannen för dennes fordran. Förutsättningen för att nämnden ska pröva ärendet är att uppgörelse mellan upphovsmannen och förläggaren inte kunnat träffas på annat sätt.

Nytt

Beställningsverksregel (A.3.)

En ny regel av innebörd att om en beställare av verk även förvärvar förlagsrättigheter och använder verket i sin egen verksamhet så erhåller denne ingen avräkning (ersättning) för sådan offentligt framförande/överföring till allmänheten som är ändamålet med beställningen. Förutsättningen för att regeln ska tillämpas är att någon av rättighetshavarna skriftligen anmäler förhållandet till Stim.

Som exempel kan nämnas att ett televisionsbolag skriver ett avtal rörande beställning av vinjettmusik med en upphovsman och kräver, och genomdriver, att vinjetten förläggs genom förlagsavtal på bolaget. Under förutsättning att upphovsmannen gör en skriftlig anmälan till Stim om detta förhållande får televisionsbolaget ingen avräkning på verket trots att det har förlagsavtal. Om verket tillgängliggörs på annat sätt får bolaget avräkning.

Frågor?

Har du frågor om MFA05 efter denna genomläsning? Tveka inte att ta kontakt med förbundsjuristen på FST Thomas Riesler på telefon 08-783 89 11 eller thomas.riesler@fst.se eller SKAP:s ombud Kristina Tunkrans på Hagenburg AB på telefon 08-203011 eller kristina@hagenburg.se.